

שבוע 12 אביב מתחילים טקסט

יום השואה

http://www.yadvashem.org/yadvashem_hebrew.asp : אתר יד ושם:

אתר ארכיון הסרטים והעדויות של סטיבן שפילברג:

<http://www.spielbergfilmarchive.org.il/hebrew/index.html>

אבא ואמא הלכו לקולנוע, אילנה יושבת לבד בכורסה ומעיינת בספר אפור / מאיר ויזלטיר

armchair – כורסה

to read, to – לעיין, מעיינת –
consider

to page – מדפדת –
through, browse

ugly – מכוער, מכוערים

reading glasses – משקפיים

bald – קרח

moustache – שפם

היא מדפדת, דוידים ערמים

רצים ערמים ורזים כל-כך,

וגם דודות עם הטוסיק בחוץ

ואנשים בפנימות כמו בתיאטרון

ומגני-דוד מבד.

וכלם כל-כך מלערים ורזים,

ועינים גדולות כמו לעופות.

זה נורא משנה וכל-כך אפר. ואילנה יש לה עפרונות אדמים

ובחלים וירקנים וצהבים וורדים.

אז היא הולכת לחדר שלה

ומביאה את כל העפרונות הנפים

ומציירת בחשק גדול

לכלם משקפים ופרצופים מצחיקים.

וביחוד לילד הקרח הרזה

היא עושה לו שפם ענקי אדם כזה

ובסוף השפם עומדת צפור.

אחרי אושוויץ / יהודה עמיחי

אחרי אושוויץ אין תיאולוגיה:

מאַרבות הוֹתִיקוֹן עוֹלָה עֶשֶׂן לָבוֹ,

סימון שֶׁהַקִּרְדִּינָלִים בָּחֲרוּ לָהֶם אַפִּיפִּיּוֹר.

מִמְשָׁרְפוֹת אוֹשְׁוִיץ עוֹלָה עֶשֶׂן שְׁחוֹר

סימון שֶׁהָאֱלֹהִים טָרַם הֶחְלִיטוּ עַל בְּחִירַת

הָעַם הַנִּבְחָר.

אחרי אושוויץ אין תיאולוגיה:

הַמִּסְפָּרִים עַל אַמּוֹת אֲסִירֵי הַהֶשְׁמָדָה

הֵם מִסְפָּרֵי הַטֶּלֶפּוֹן שֶׁל הָאֱלֹהִים

מִסְפָּרִים שְׂאִין מֵהֶם תְּשׁוּבָה

וְעֶכְשָׁו הֵם מִנְתָּקִים, אֶחָד אֶחָד.

אחרי אושוויץ יש תיאולוגיה חדשה:

הַיְּהוּדִים שְׂמֵתוּ בְּשׂוֹאָה

נַעֲשׂוּ עֶכְשָׁו דּוֹמִים לְאֱלֹהֵיהֶם

שְׂאִין לוֹ דְּמוּת הַגּוֹף וְאֵין לוֹ גּוֹף.

אֵין לָהֶם דְּמוּת הַגּוֹף וְאֵין לָהֶם גּוֹף.

ארובה, ארובות – chimney

אפיפיור – Pope

נבחר – chosen

אמות, אמה – forearm

מנותקים, מנותק –
disconnected

עדות / דן פגיס

מדים – uniform
מגפיים – boots
בצלם – in the image of

צל – shadow

בחסדו, חסד – mercy
ברחתי, לברוח – to escape
קליל – light
מפויס- placated
מתנצל – apologetic
עשן - smoke

לא לא: הם בִּהְחָלֵט

היו בְּנֵי אָדָם: מַדִּים, מַגְפִּים
אִידָה לְהַסְבִּיר. הם נִבְרְאוּ בְּצֶלֶם.

אֲנִי הֵייתִי צֶלֶל.

לִי הָיָה בּוֹרָא אַחֵר.

וְהוּא בְּחֶסֶדּוֹ לֹא הִשְׁאִיר בִּי מָה שְ�פִימוֹת.

וּבְרַחְתִּי אֵלָיו, עָלִיתִי קָלִיל, כָּחֹל,

מַפְיֵס, הֵייתִי אוֹמֵר: מִתְנַצֵּל:

עָשׂוֹן אֶל עָשׂוֹן כָּל יָכוֹל

שְׁאִין לוֹ גּוֹף וְדַמוֹת.

כְּתוּב בְּעֶפְרוֹן בְּקֶרֶן הַחַתּוּם / דן פגיס

קרון – railroad car
חתום – sealed
משלוח – transport,
shipment
חוה - Eve

כָּאֵן בְּמִשְׁלֹחַ הַזֶּה

אֲנִי חוּה

עִם הָבֵל בְּנִי

אִם תִּרְאוּ אֶת בְּנֵי הַגְּדוֹל

קִין בֶּן אָדָם

תִּגִּידוּ לוֹ שְׁאֲנִי

מתוך בראשית פרק ד'

1. Now the man knew his wife Eve, and she conceived and bore Cain, and she said, "I have acquired a man with the Lord."

א. וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתְּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יְהוָה:

2. And she continued to bear his brother Abel, and Abel was a shepherd of flocks, and Cain was a tiller of the soil.

ב. וַתִּסֹּף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל וַיְהִי הָבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה:

3. Now it came to pass at the end of days, that Cain brought of the fruit of the soil an offering to the Lord.

ג. וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה:

4. And Abel he too brought of the firstborn of his flocks and of their fattest, and the Lord turned to Abel and to his offering.

ד. וְהָבֶל הֵבִיא גַם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמִחֲלֵבֵהֶן וַיִּשַׁע יְהוָה אֶל הָבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ:

5. But to Cain and to his offering He did not turn, and it annoyed Cain exceedingly, and his countenance fell.

ה. וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיַּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָנָיו:

6. And the Lord said to Cain, "Why are you annoyed, and why has your countenance fallen?"

ו. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל קַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וּלְמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ:

7. Is it not so that if you improve, it will be forgiven you? If you do not improve, however, at the entrance, sin is lying, and to you is its longing, but you can rule over it."

ז. הֲלוֹא אִם תִּיטִיב שְׂאת וְאִם לֹא תִיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תִּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ:

8. And Cain spoke to Abel his brother, and it came to pass when they were in the field, that Cain rose up against Abel his brother and slew him.

ח. וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל הָבֶל אָחִיו וַיְהִי בְּהִיּוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיִּקָּם קַיִן אֶל הָבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ:

9. And the Lord said to Cain, "Where is Abel your brother?" And he said, "I do not know. Am I my brother's keeper?"

ט. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל קַיִן אֵי הָבֶל אָחִיךָ וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי:

10. And He said, "What have you done? Hark! Your brother's blood cries out to Me from the earth.

י. וַיֹּאמֶר מָה עָשִׂיתָ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה:

11. And now, you are cursed even more than the ground, which opened its mouth to take your brother's blood from your hand.

יא. וַעֲתָה אָרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ לְקַחַת אֶת דְּמֵי אָחִיךָ מִיָּדְךָ:

12. When you till the soil, it will not continue to give its strength to you; you shall be a wanderer and an exile in the land."

יב. כִּי תַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה לֹא תִסֵּף תֵּת כֹּחָהּ לָךְ נָע וְנָד תִּהְיֶה בָאָרֶץ :

13. And Cain said to the Lord, "Is my iniquity too great to bear?"

יג. וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל יְהוָה גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְשׂוּא :

14. Behold You have driven me today off the face of the earth, and I shall be hidden from before You, and I will be a wanderer and an exile in the land, and it will be that whoever finds me will kill me."

יד. הֵן גִּרְשִׁית אֵתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנֵיךָ אֶסְתֵּר וְהִיִּיתִי נָע וְנָד בָּאָרֶץ וְהָיָה כָּל מוֹצְאִי יַהֲרֹגֵנִי :

15. And the Lord said to him, "Therefore, whoever kills Cain, vengeance will be wrought upon him sevenfold," and the Lord placed a mark on Cain that no one who find him slay him.

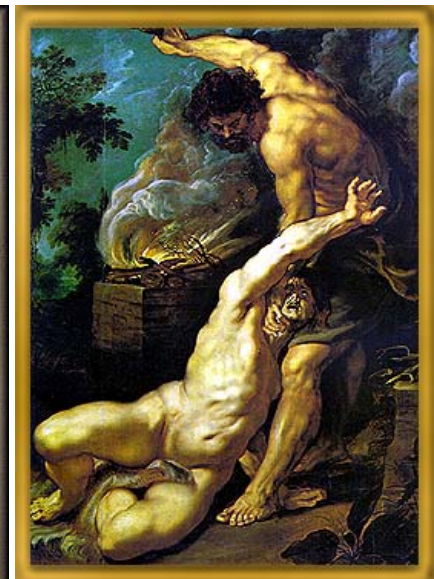
טו. וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה לָכֵן כָּל הַרְג קַיִן שִׁבְעָתַיִם יִקָּם וַיִּשֶׂם יְהוָה לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי הַכּוֹת אוֹתוֹ כָּל מוֹצְאוֹ :

16. And Cain went forth from before the Lord, and he dwelt in the land of the wanderers, to the east of Eden.

טז. וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב בָּאָרֶץ נוֹד קְדִמַּת עֵדֶן :

17. And Cain knew his wife, and she conceived and bore Enoch, and he was building a city, and he called the city after the name of his son, Enoch.

יז. וַיֵּדַע קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּהָרֵם וַתֵּלֶד אֶת הֲנוֹךְ וַיְהִי בְנָה עִיר וַיִּקְרָא שְׁם הָעִיר כְּשֵׁם בְּנוֹ הֲנוֹךְ :

שיר הפרטיזנים / הירש גליק
תרגום/נוסח עברי: אברהם שלונסקי
שנת כתיבה: יידיש: 1943 עברית: 1945 שנת הלחנה: 1937 :

הסתירו, להסתיר – to hide	
עננה – cloud	
נכספנו, להיכסף – to long for	
מצעד – parade, march	
ירעים, להרעים – to thunder	
ירכתיים – rear, hindpart	
כפור – frost	
מכאוב, מכאובות – pain	
ייסורים – suffering	
טיפה – drop	
ניגרה, להנגר – to flow	
ינוב, להניב – to bear fruit	
גבורה – courage	
עמוד השחר – dawn	
יהל – will illuminate	
צורר – bitter enemy	
יחלוף, לחלוף – to pass	
יאהר, לאחר – to be late	
דור – generation	
עופרת – lead	
ציפור דרור – bird free, sparrow	
מרחב – open space	
A brand name of a pistol, used by the Partisans to designate all pistols	

אל נא תאמר: הנה דרך האחרונה,
את אור היום הסתירו שמי העננה.
זה יום נכספנו לו עוד זעל ויבוא,
ומצעדנו עוד ירעים: אנחנו פה!

מארץ התמר עד ירכתי פפורים
אנחנו פה במכאובות וייסורים
ובאשר טפת דמנו שם נגרה
הלא ינוב עוד עז ריחנו בגבורה.

עמוד השחר על יומנו אור יהל.
עם הצורר יחלוף תמולנו כמו צל.
אך אם חלילה יאהר לבוא האור
כמו סיסמה יהא השיר מדור לדור.

בכתב הדם והעופרת הוא נכתב;
הוא לא שירת צפור הדרור והמרחב,
כי בין קירות נופלים שרוהו כל העם,
יחדיו שרוהו ונאגאנים בידם.

על כן אל נא תאמר: דרך האחרונה
את אור היום הסתירו שמי העננה.
זה יום נכספנו לו עוד זעל ויבוא,
ומצעדנו עוד ירעים: אנחנו פה!

<http://www.zemereshet.co.il/song.asp?id=162>

כשתגדל / יעקב גלעד

לחן יהודה פוליקר

תגדל, לגדול – to grow up

צלחת – plate

חלל – space

גוזל – young bird, chick

עזוב, לעזוב – to leave, let go

יצמח, לצמוח – to grow

משקפים – eyeglasses

לרדוף – to chase

עפר – dust, earth

לתערבב, להתערבב – to mix

תשקיף, להשקיף – to observe

תתנדנד, להתנדנד – to totter, sway

ערסל – hammock

חכה **שתגדל**, אמרו לך לא פעם

איש אחד גבוה ואשה נמוכה

אם לא תאכל לא תגדל אף פעם

ילד טוב משאיר **צלחת** ריקה

תגדל, תגדל ותהיה גנרל

תהיה אסטרונאוט ותעוף **לחלל**

אתה לא רצית להיות אפלו חיל

או סתם להיות כמו כולם כשתגדל

אבל, אותך אף אחד לא שאל.

כשתגדל ותראה איזה ילד

אז תגיד **גוזל** לא צריך שתגדל

כשתגדל ויהיה לך ילד

שיבוא וישאל מה יהיה כשאגדל

אז תגיד לו **עזוב**, אל תשאל.

לך הביתה, עזוב את בית הספר

אמרו שממך כבר לא **יצמח** שום דבר

אשה גדולה ואיש **במשקפים**

ימשיכו **לרדוף** עד הסוף עד **עפר**

תגדל, אל **תתערבב** בקהל

תשקיף מן הצד **תתנדנד** **בערסל**

אתה לא רצית להיות שם בכלל

אז מה, אותך אף אחד לא שאל

אתה נשארתי גוזל שנפל.

כשתגדל ותראה איזה ילד

אז תגיד **גוזל** לא צריך שתגדל

כשתגדל ויהיה לך ילד

שיבוא וישאל מה יהיה כשאגדל

אז תגיד לו **עזוב**, אל תשאל.

<https://www.youtube.com/watch?v=09olFhsN9vo>

אפר ואבק / יעקב גלעד

לחן יהודה פוליקר

יום אָביב רִיחוֹת לִילָךְ
בֵּין חוֹרְבוֹת הָעִיר שְׁלָךְ
יום יָפֶה לְדוּג בְּנֶהָר
בְּתוֹכִי הֵלֵב נִשְׁבֵּר
שֶׁם הִיָּתָה וְאֵינָהּ
יִלְדוּתֶךָ אִשָּׁה קִטְנָה
אֲנָשִׁים שְׂאִישׁ לֹא מִכִּיר
אֵין אֶפְלוּ בֵּית שְׁיִזְכִּיר

וְאִם אֶת נוֹסַעַת לָאֵן אֶת נוֹסַעַת
הַנֶּצַח הוּא רַק אֶפֶר וְאֶבֶק
לָאֵן אֶת נוֹסַעַת לָאֵן אֶת נוֹסַעַת
שָׁנִים וְכָלּוּם עוֹד לֹא נִמְחָק.

קָחִי מְעִיל יִהְיֶה לְךָ קָר
כֶּסֶף כִּיס, גְּבִישׁ סוּפָר
אִם יִהְיוּ קִשִּׁים הִנָּמִים
הִזְכְּרִי בִּי לִפְעָמִים
וְאִם זֶה עוֹד מִסָּע נוֹאֵשׁ
אֶל הַצָּרִיף, אֶל הַמְּגָרֶשׁ
בְּמִסִּילַת הָעִיר הִישָׁנָה
אִישׁ לֹא יִחַפֶּה בְּתַחֲנָה.

lavender - לִילָךְ
ruins - חוֹרְבוֹת
to fish – לְדוּג
river - נֶהָר

eternity - נֶצַח
ashes - אֶפֶר
dust - אֶבֶק
to be erased – נִמְחָק, להמחק

pocket - כִּיס
a crystal – גְּבִישׁ

journey - מִסָּע
desperate - נוֹאֵשׁ
shack - צָרִיף
lot - מְגָרֶשׁ
railroad tracks – מְסִילַת
station - תַּחֲנָה

<https://www.youtube.com/watch?v=N5PopddqkS0>

התחנה הקטנה טרבלינקה / ולדיסלב שלנגל

לחן: יהודה פוליקר תרגום: הלינה בירנבאום

station - תחנה	קו - line
to continue – להמשיך	נמשכת, להמשיך – to continue
fir trees – אשוחים	גדלים, לגדול – to grow
address - כתובת	
cashier, register – קופה	מטענים - luggage
return ticket – כרטיס חזור	מנפנף – to wave
handkerchief - מטפחת	תלויה - hanging
silence - דממה	לקדם – to welcome
wilderness - שוממה	אטומה - opaque
to be silent – לשתוק	עמוד - pole
sign - שלט	פרסומת – advertisement
slogan - ססמה	בלויה – worn out
to cook – לבשל	

כאן התחנה טרבלינקה
 כאן התחנה טרבלינקה
 בקו שבין טלושץ' לורשה
 מתחנת הרפבת וורשאו אוסט
 יוצאים ברפבת ונוסעים ישר
 הנסיעה נמשכת לפעמים
 חמש שעות ועוד ארבעים וחמש דקות
 ולפעמים נמשכת אותה נסיעה
 חיים שלמים עד מותך
 והתחנה היא קטנטונת
 שלושה אשוחים גדלים בה
 וכתובת רגילה אומרת:
 כאן התחנה טרבלינקה
 כאן התחנה טרבלינקה
 ואין אפלו קופה
 גם איש המטענים איננו
 ובעבור מליון
 לא תקבל כרטיס חזור
 ואיש לא מחכה בתחנה
 ואף אחד לא מנפנף שם במטפחת
 רק באויר תלויה דממה
 לקדם פניך בשממה אטומה
 ושותק עמוד התחנה
 ושותקים שלושת האשוחים
 שותקת הכתובת השחורה
 כי כאן התחנה טרבלינקה
 כאן התחנה טרבלינקה
 ורק שלט פרסומת
 תלוי עוד מאז
 ססמה ישנה ובלויה האומרת:
 "בשלו רק בגאז"
 כאן התחנה טרבלינקה
 כאן התחנה טרבלינקה

<https://www.youtube.com/watch?v=IFVdO5QVs4I>

חלון לים התיכון / יעקב גלעד

לחן יהודה פוליקר

ביצוע 1: יהודה פוליקר ביצוע 2: סיסטם עאלי

lacking, missing – חסרה

I miss you – את חסרה לי

to arrive – להגיע, הגעתי

despair – גאוש

abandoned – נטוש

folding – מתקפלת

overlooking – משקיף

chance – סכוי

to sneak into – להתגנב

wind – רוחות, רוח

to fall descend – לצנוח

suddenly – לפתע

things forgotten – נשכחות

wound – פצע

dusk – בין הערבים

הבטחתי לכתוב כשנסעתי

ולא כתבתי מזמן

עכשו את כל כך חסרה לי

חבל, חבל שאת לא כאן.

אחרי שהגעתי ליפו

תקוות נולדו מתוך גאוש

מציאתי לי חדר וחצי

על גג של בית נטוש.

יש פה מטה מתקפלת

אם נרצה שלושתנו לישון

את אני והילד

מול חלון משקיף לים התיכון.

ואולי מרחוק יש סכוי אחד למיליון

ואולי מרחוק איזה אושר מתגנב אל החלון.

שנת חמישים סוף דצמבר

בחוץ מלחמת רוחות

השג צנח כאן לפתע

לבן מזכיר לי נשכחות.

עוד הפצע פתוח

לו רק היית איתי עכשו

הייתי ודאי מספר לך

את מה שלא נגיד מכתב.

כאן אם תרצי יש לך בית

ואותי יהיה לך המון

צחוק ילדים בין הערבים

מול חלון משקיף לים התיכון.

ואולי מרחוק יש סכוי אחד למיליון

ואולי מרחוק איזה אושר מתגנב אל החלון.

(יהודה פוליקר) <https://www.youtube.com/watch?v=uHjsbA8Jv6A>

(סיסטם עאלי) <https://www.youtube.com/watch?v=mMhDWaquqtM>

חנה סנש

To parachute – לצנח
Was caught – נתפסה
Was investigated – נחקרה
Tortures – עינויים
Was executed – הוצאה להורג
Prison – בית סוהר

חנה סנש נולדה בשנת 1921 בבודפשט, בהונגריה. בגלל האנטישמיות בהונגריה, היא עלתה לארץ בשנת 1939, וגרה בקיבוץ שדות ים. היא כתבה שירים ויומן. חנה התנדבה לצבא הבריטי בזמן מלחמת העולם השנייה, כדי להילחם נגד גרמניה הנאצית. היא **צנחה** בהונגריה, **נתפסה** על ידי הנאצים, **נחקרה** בעינויים **והוצאה להורג** ב-1944 כשהיתה בת 23. בבגדים שלה מצאו שני פתקים: באחד היא ביקשה סליחה מאמא שלה, ובשני היא כתבה שיר על החדר הקטן שלה **בבית הסוהר**.

ההליכה לקיסריה – חנה סנש

A rustle - רישרוש
Lightening – ברק

אֵלִי, אֵלִי
שְׁלֹא יִגְמַר לְעוֹלָם
הַחֹל וְהָקִים
רִישְׁרוֹשׁ שֶׁל הַמַּיִם
בְּרֶק הַשָּׁמַיִם
תְּפִילַת הָאָדָם

אשרי הגפרור

happiness – אושר
match - גפרור
was burnet – נשרף
set on fire – הצית
flame – להבה
secretly – בסתר
לבבות – רבים של "לב"
לחדול – to stop, to end

אשרי הגפרור שנסרף והצית להבות,

אשרי הלהבה שבערה בסתרי לבבות.

אשרי הלבבות שידעו לחדול בכבוד...

אשרי הגפרור שנסרף והצית להבות.

השיר "אשרי הגפרור" בכתב ידה של חנה סנש:

אשרי הגפרור שנסרף והצית להבות
אשרי הלהבה שבערה בסתרי לבבות
אשרי הלבבות שידעו לחדול בכבוד
אשרי הגפרור שנסרף והצית להבות
סנש חנה 1944

ביום ההולדת שלה ב-17 ביולי 1939 היא כתבה ביומן:

אנוכי – אני
Proud – מתגאה
Purpose – מטרה
To participate – להשתתף
To bother – מעסיק
To stop – לחדול
To be discharged – להיפלט
To immigrate – להגר

”אני זוכרת אם סיפרתי כבר שאני ציונית. אני מרגישה
עכשיו שיהודייה אנוכי בכל מאודי... אני מתגאה ביהדותי
ומטרתי לעלות לארץ ישראל ולהשתתף בבניינה... היום יום
הולדתי, בת שמונה עשרה אני. רעיון אחד מעסיק אותי בלי
לחדול - ארץ ישראל. מקום אחד יש בעולם שלשם איננו
נפלטים, אף לא מהגרים, אלא באים הביתה - ארץ ישראל.

אוצר מילים מתחילים אביב Hebrew B Spring

Nouns, adjectives, adverbs	שמות עצם, שמות תואר, תואר הפועל	
Memorial day	יום הזיכרון ז.	יום השואה
David shield	מגן דָוִיד ז.	
Strange	מְשֻׁנָּה	
Pencil	עֵיפָרוֹן ז.	
Concentration camp	מַחֲנֶה רִיכוּז	
Death camp	מַחֲנֶה הַשְׁמָדָה	
Holocaust	שׁוֹאָה נ.	
train	רֶכֶת נ.	
Soldier	חֵיל, חֲיִילָת	
War	מִלְחָמָה נ.	
Holocaust memorial day	יום הזכרון לשואה ולגבורה	
Train car	קָרוֹן ז.	
Survivors	נִיצּוּלִים ז., ר.	